

UVODNA BESEDA

Nena Židov, Andrej Dular

11

Glede na to, da so bile migracije v kulturnih krajinah v letu 2016 osrednja ICOM-ova tema in ena od osrednjih interpretativnih usmeritev programa SEM ter da smo (žal) priče množičnim migracijam ljudi, je uredniški odbor letos med znanstvenimi članki izpostaviti etnološko-antropološke poglede na gibljivost ljudi in kulturnih sestavin ter spremenljivost kulturnih krajin. V sklopu z naslovom **Kulturne krajine: premiki, izmenjave in prepleti** avtorji člankov pišejo o različnih razlogih povezanih z migracijami ljudi ter materialnih in nesnovnih kulturnih sestavinah v preteklosti in sedanjosti ter njihovem odražanju v spreminjajočih se kulturnih krajinah. Večinoma se ukvarjajo z vprašanji slovenskega prostora in ljudi, ki sobivajo v njem, vanj prihajajo oz. iz njega odhajajo v svet. Mirjam Milharčič Hladnik zanima *Vpliv stikov in mešanja kultur na kulturno krajino skozi perspektivo migracij*, Dašo Koprivec pa *Osebne zgodbe o življenju v Egiptu in doma. Folklorna skupina v diaspori* je osrednja tema Rebeke in Draga Kunej, *Nemški priseljenci v Mariboru* pa so predmet obravnave Maje Godina Golija. *Življenje porabskih slovenskih povojnih deportirancev po zaprtju delovnih taborišč* je tema, s katero se ukvarja Katalin Munda Hirnök.

Nena Židov predstavlja *Oris prvih let praznovanja novoletne jelke v Sloveniji*, ki se je pri nas začelo uveljavljati po drugi svetovni vojni po sovjetskem zgledu. Sledita članka, ki govorita o prehajanju, prilaščanju in pomenu materialnih kulturnih prvin. Na vprašanje *Frankfurtska ali švedska kuhinja?* odgovarja Špela Ledinek Lozej, o čevljih kot delu materialne kulture pa v članku »*Allstarke so pa malo dlje ostale*« piše Veronika Zavratnik. Blaž Bajič v članku »*Meni ja ta moja pot kot dnevna soba*« predstavlja poti tekačev v Ljubljani kot povezavo med mestom in naravo. Z »izmišljeno« kulturno krajino pa nas seznanja članek *Predstave o skrivnostnih izgonjskih krajih bolezenskih demonov na Slovenskem* Gorazda Makaroviča.

Etnomuzejske strani že po tradiciji prinašajo prispevke, ki se osredotočajo na muzejsko problematiko in delovanje Slovenskega etnografskega muzeja v preteklem letu.

Etnomuzejske strani uvajata dva prispevka, in sicer *Spletna dostopnost: na primeru spletne strani Slovenskega etnografskega muzeja*, ki prikazuje novosti in prednosti v informiranju javnosti in zlasti tako imenovanih ranljivih skupin prebivalstva o dejavnostih v SEM na svetovnem spletu. Drugi prispevek, *Nagličeva ščetarska obrt v Šmarci pri Kamniku*, pa prinaša vpogled v etnološko manj raziskano obrtno delavnost izdelovanja raznovrstnih ščetk, omel in čopičev pri nas.

V razdelku *Razstave* so podrobneje predstavljene štiri občasne razstave (*Moda v gibanju, Od čipk k vezem, Fran Vesel, kronist življenja z začetka 20. stoletja* in *Romanje na Svete Višarje: fotopis Petra Nagliča iz leta 1933*), ki so jih v razstavnih in upravnih muzejski hiši ter na gostovanju v Italiji pripravile v letu 2015 sodelavke in sodelavec Slovenskega etnografskega muzeja.

Poročila, ki sledijo omenjenim prispevkom, podrobneje predstavljajo delo Slovenskega etnografskega muzeja v letu 2015. Tako sklop *Nove pridobitve* prinaša zapise o novo pridobljenih predmetih v treh muzejskih kustodiatih – za obrt (strugarski izdelki), za oblačilno kulturo (čipke) in za duhovno kulturo (pustni lik rusa).

Rubriko *Poročila* zapolnjujejo trije prispevki, in sicer *Poročilo o delu Koordinatorja varstva žive kulturne dediščine v letu 2015*, ki mu sledi prispevek o *Odziv(u) Slovenskega etnografskega muzeja na aktualna migrantska gibanja*, ki so se dogajala v letu 2016 na tako imenovani balkanski migrantski poti. Poročila zaključuje prispevek z naslovom *Film na etnografskih razstavah*, ki je hkrati tudi razmislek o tej problematiki, velikokrat obravnavani na mednarodnih posvetih.

Stalnica etnomuzejskih strani je poglavje *SEM v preteklem letu*, ki kot ponavadi prinaša prispevka z naslovom *Razstavna dejavnosti SEM v letu 2015* in *Priveditve v SEM v letu 2015*. Oba prinašata izčrpna poročila o vsebinsko raznolikih in pestrih dogodkih skozi celo koledarsko leto.

Pred dvema letoma uvedeni razdelek *Knjižne izdaje SEM* tudi v letošnji številki Etnologa prinaša kratke informacije o publikacijah, ki smo jih v okviru muzejskega letnega delovnega programa izdali leta 2015 v Slovenskem etnografskem muzeju. Dve publikaciji se navezujeta na občasni razstavi, dve na predstavitve nesnovne (žive) kulturne dediščine in dve na dostopnost kulturne dediščine ranljivim skupinam.

V Etnologu se spominjamo tudi sodelavcev Slovenskega etnografskega muzeja, ki jih ni več med nami. Tak je tudi zapis o žal prezgodaj preminuli dr. Daši Koprivec, kustodinja kustodiata za slovenske izseljence, zamejce po svetu in pripadnike narodnih manjšin in drugih etnij v Sloveniji Slovenskega etnografskega muzeja. V Etnologu pa se vsaj občasno spomnimo tudi svojih nekdanjih, a še vedno delovno aktivnih sodelavcev ob njihovih življenjskih jubilejih.

Razdelek *Knjižna poročila in ocene* je v letošnji številki bolj simbolen, pomembno pa je, da v Etnologu vendarle ostane in da bo drugo leto njegova vsebina z novim urednikom etnomuzejskih strani bogatejša in pestrejša.

Letošnjo številko zaključuje 25-letna bibliografija Etnologa (od leta 1991, ko se je Slovenski etnograf ponovno preimenoval v Etnolog, do leta 2015), ki jo je pripravila muzejska bibliotekarka Mojca Račič. Z njeno objavo želimo počastiti četrstoletno neprekinjeno izhajanje nove vrste Etnologa, najstarejše etnološke in muzejske strokovne in znanstvene revije na Slovenskem, ki mimogrede sovпада tudi z obletnico rojstva slovenske države.